

10867

O.O.G. Terschelling

Jaarstukken 2016

8 juni 2017

Inhoudsopgave

	Pagina
Bestuursverslag	3
Financiële kengetallen	29

Jaarrekening

Grondslagen	31
Model A: Balans per 31 december 2016	34
Model B: Staat van baten en lasten over 2016	35
Model C: Kasstroomoverzicht	36
Model VA: Vaste Activa	37
Model VV: Voorraden en vorderingen	38
Model EL: Effecten en Liquide middelen	39
Model EV: Eigen vermogen	40
Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden	41
Model KS: Kortlopende schulden	42
Model G: Verantwoording subsidies	43
Model OB: Opgave overheidsbijdragen	45
Model AB: Opgave andere baten	46
Model LA: Opgave van de lasten	47
Model FB: Financiële baten en lasten	49
Model E: Overzicht verbonden partijen	50
WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector	51
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	53
Bestemming van het resultaat	54
Gebeurtenissen na balansdatum	55

Overige gegevens

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders	56
Controle verklaring van de onafhankelijke accountant	57
Gegevens rechtspersoon	58

Bijlagen

Exploitatie PO	59
Exploitatie VO	60

Bestuursverslag
Openbaar Onderwijs Terschelling

Onderwijs met vertrouwen

Het vastgestelde strategisch beleidsplan Openbaar Onderwijs Terschelling 2013 – 2019 geldt als basis voor de uitgangspunten van het Openbaar Onderwijs Terschelling. In het strategisch beleidsplan zijn visie en missie (het waarom), besturingsfilosofie (het hoe) en strategie (het wat) omschreven.

De *visie* op het Openbaar Onderwijs Terschelling (OOT) is vastgelegd in de "cirkels" (januari 2012). Het Openbaar Onderwijs Terschelling streeft naar passend onderwijs voor elk Terschelling kind, waarin het kind centraal staat en heeft drie opdrachten:

- Onderwijskundige opdracht: talenten ontwikkelen voor de toekomst
- Pedagogische opdracht: opgroeien in vertrouwen
- Maatschappelijke opdracht: optimale deelname aan de maatschappij voor ieder eilander kind

Kernwaarden daarbij zijn:

- Samen
- Groei
- Ambitie
- Passie

De *missie* voor het Openbaar Onderwijs Terschelling is:
Wij vertrouwen in de talenten van ieder kind.

Besturingsfilosofie

De besturingsfilosofie is terug te vinden in de notitie Nieuwe bestuurlijke verhoudingen in het Openbaar Onderwijs Terschelling (mei 2012).

De besturingsfilosofie gaat er van uit dat intern toezicht en bestuur zijn gescheiden en dat bestuurlijke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden helder verdeeld zijn in de bestuurskolom (verwijzen naar de bijlage). Deze zijn vastgelegd in het bestuursstatuut en het managementstatuut.

De bestuurskolom bestaat uit de hiërarchische lijn, met daarnaast een staffunctie en de medezeggenschap.

Juridische structuur

De drie scholen voor primair onderwijs: Prinses Margrietschool, 't Hunnighouwersgat en obs 't Jok en één school voor Voortgezet Onderwijs: VMBO 't Schylger Jouw, worden door de gemeente Terschelling geëxploiteerd. Binnen de gemeente Terschelling wordt de exploitatie van het onderwijs geconsolideerd verantwoord. Het bestuur van het Openbaar Onderwijs Terschelling bestaat uit een uitvoerend bestuur en een Raad van Toezicht. Het uitvoerend bestuur wordt gevormd door directeur/bestuurder mevr. W. Cupido – de Turck (PO) en directeur/bestuurder dhr. G. Schreuder (VO), ivm afwezigheid wegens ziekte is vanaf 1 juni 2016 mevr. M. Slijpen directeur/bestuurder a.i. (VO). Zij wordt ingehuurd via het CPS. Het College van B&W vormt de Raad van Toezicht. Wethouder T. de Jong is portefeuillehouder onderwijs.

De hiërarchische lijn, het organogram, bestaat uit:

- De Raad van Toezicht (het college van burgemeester en wethouders¹)²
- Het bestuur, de directeur - bestuurders (PO en VO)

¹ Het college bestuurt op basis van collegiaal bestuur. Dat wil zeggen dat burgemeester en wethouders gezamenlijk een besluit nemen en daar allen achter staan (tenzij expliciet anders is aangegeven door een 'aantekening'). Een individuele wethouder heeft dus formeel geen bevoegdheden; het college is bevoegd.

² Ivm zijn werkrelatie als leraar bij het VO, is wethouder van der Wielen geen lid van de Raad van Toezicht.

- Het management van de scholen (de locatiedirecteuren PO, de directeur VO en plaatsvervangend directeur VO)
- De teams van de scholen (leerkrachten, interne begeleiders, onderwijsassistenten, onderwijs ondersteunend personeel)
- Leerlingen en ouders

Het bestuur neemt besluiten (zeggenschap) over het vaststellen, dan wel wijzigen van school- en bestuursbeleid voor het gehele Openbaar Onderwijs Terschelling en draagt daarvoor de

eindverantwoordelijkheid. Over de resultaten van dat beleid en de bereikte doelstellingen legt het bestuur verticale verantwoording af aan de Raad van Toezicht (intern toezicht), aan het ministerie en inspectie (extern toezicht) en horizontale verantwoording af aan de stakeholders, waaronder personeel, ouders en de (G)MR.

De staffunctie bestaat uit ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van de Raad van Toezicht, het bestuur en de scholen. Deze ondersteunende werkzaamheden bestaan uit administratieve taken, beleids- en adviestaken. Een groot deel van deze taken zijn uitbesteed.

De medezeggenschap krijgt op Terschelling in het PO vorm doordat op elke school een medezeggenschapsraad (MR) is en voor de drie basisscholen samen een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR). In het VO is er alleen een MR.

Medezeggenschap volgt de zeggenschap. Dit houdt in dat de invloed van de personeels- en oudergeleding gekoppeld is aan de besluitvorming van het bestuur.

Het bestuur heeft voorafgaande instemming, dan wel advies van de (G)MR nodig voor het vaststellen dan wel wijzigen van school- en bestuursbeleid.

Strategisch beleidsplan

In het strategisch beleidsplan beschrijft het bestuur de plannen voor de komende jaren. Het onderwijs kent een vierjarencyclus. Omdat het strategisch beleidsplan in 2013 is vastgesteld en pas voor het schooljaar 2013 – 2014 volledig van kracht is geworden, heeft het bestuur er voor gekozen om de volgende vierjarencyclus 2015 – 2019 in het plan mee te nemen.

De kernactiviteiten van de scholen zijn het behalen van de kerndoelen zoals die door het Ministerie als minimum doel zijn gesteld.

Aandachtsgebieden van het openbaar onderwijs Terschelling

Onderwijs en zorg

De school is in de eerste plaats een onderwijsinstelling. De kerntaak van de school is het geven van onderwijs, gericht op een brede ontwikkeling en vorming van jonge mensen. Terschelling is een eiland. Andere (onderwijs)voorzieningen dan basisscholen en de school voor voortgezet onderwijs zijn er niet. Daarom stelt het openbaar onderwijs Terschelling zich tot doel alle leerlingen die zorg te bieden die toepasselijk is.

Aandacht voor de cognitieve én sociaal-emotionele ontwikkeling binnen een veilig pedagogisch klimaat zijn kenmerkend voor de pedagogisch-didactische uitgangspunten van de openbare scholen op Terschelling. Ieder kind krijgt het onderwijs wat bij haar of hem past en aansluit bij zijn of haar ontwikkeling. Ieder kind heeft recht op zorg. Meer en meer leerlingen vragen extra aandacht en zorg. Hoogbegaafde leerlingen vragen extra uitdaging en begeleiding, hetzelfde geldt voor leerlingen die een onderwijsleerachterstand hebben of thuis problemen hebben. Andere leerlingen hebben hulp nodig bij de ontwikkeling van hun sociale vaardigheden.

Onderwijs op maat maakt het mogelijk ieder kind de aandacht en het onderwijs te geven die het toekomt en in te spelen op verschillen tussen leerlingen. Leerlingen hebben verschillende niveaus en onderwijsbehoeften. Differentiatie is de wijze waarop een leerkracht met de verschillen tussen leerlingen omgaat. Daarbij is het doel om alle leerlingen hun talenten te laten ontwikkelen en het niveau te laten halen dat bij hen past door te variëren in zaken als instructiewijze en instructietijd. Snelle leerlingen hebben andere impulsen nodig dan langzamer lerende leerlingen. De school houdt hier rekening mee en past de lesprogramma's op de leerlingen aan. De door de overheid

toegekende middelen, zijn hierbij grensbepalend. Op haar beurt roept de school hulp in van anderen wanneer leerlingen zorg nodig hebben die zij zelf niet kan bieden. Dit kan bij andere scholen zijn, maar ook bij andere instellingen zoals het eilandteam, de schoolbegeleiding, psychologen en ambulante begeleiding vanuit het speciaal onderwijs. De school vervult een signaleringsfunctie; alle kinderen brengen er een flink deel van hun tijd door. De verantwoordelijkheid voor extra hulp zal wisselend bij de school of hulpinstelling liggen. Extra hulp is gebaat bij afspraken die toegesneden zijn op de situatie waarin hulp noodzakelijk is.

Kwaliteit

Het onderwijs in de klas is de kerntaak van de school. Alle beleid is gericht op de doelstellingen zoals het bestuur, het management van de scholen en teams het hebben afgesproken. Identiteit, visie en ontwikkelingsrichting van de scholen zijn in deze doelen helder vastgelegd.

De ontwikkelingsrichting die de organisatie gekozen heeft, bepaalt de rollen van bestuur en management. Taakverdeling en verantwoordelijkheden van bestuur en het management van de scholen zijn afgestemd op het bereiken van de doelstellingen en staan daarmee in het teken van een optimaal primair proces.

Doelstellingen en schoolbeleid bewegen zich binnen de ruimte die de overheid met wetgeving en uitwerking daarvan in voorschriften en standaarden geeft. Bij het bewaken van de onderwijskwaliteit is en blijft een taak voor de inspectie weggelegd. De rapportages van de inspectie vormen een instrument dat de school gebruikt om haar beleid en kwaliteitszorg te toetsen en bij te stellen. De toenemende autonomie zal het schoolbeleid en de interne kwaliteitszorg versterken.

Het schoolbeleid, de manier waarop team en locatiedirecteur hieraan vorm geven en de resultaten die de school ermee bereikt, zijn transparant en toegankelijk voor de omgeving van de school. De openbare school kan en durft zich te verantwoorden over wat zij wil, wat zij doet en in hoeverre zij haar doelen bereikt. De scholen voor PO verantwoorden zich digitaal in 'scholen op de kaart', de school voor VO doet dit in 'vensters voor verantwoording'.

De interne beheersing

Tweemaal per kalenderjaar wordt er door Preadyz een Integrale Management Rapportage (IMR) opgesteld. In deze rapportage wordt de stand van zaken op het moment van opstellen gepresenteerd met daarnaast een prognose voor het lopende kalenderjaar waarbij deze wordt afgezet tegen de begroting van hetzelfde kalenderjaar. In deze rapportage wordt naast een financiële totaaloverzicht aandacht besteed aan personeelsbeheer en verzuimbeheer. De (geprognosticeerde) afwijkingen worden geanalyseerd. De definitieve IMR wordt besproken met de voltallige Raad van Toezicht. Wanneer bijsturing noodzakelijk is worden ook de mogelijkheden hiervoor doorgenomen en wordt hiertoe een gezamenlijk besluit genomen.

Personeelsbeleid

Goed onderwijs en een goede organisatie staan of vallen met het team. De leraren bepalen de kwaliteit van het primaire proces en daar gaat het om: het geven van goed onderwijs, de interactie tussen leraar en leerling. Het team vormt het belangrijkste kapitaal van de school. Dit vergt investeringen in (de ontwikkeling van) hoogwaardig personeelsbeleid. Een beleid waarbij de kwaliteit van het primaire proces, de ontwikkeling van onderwijs en didactiek en goed werkgeverschap voorop staan.

Iedere medewerker heeft specifieke kwaliteiten. Personeelsbeleid is erop gericht die kwaliteiten optimaal tot ontwikkeling te brengen, zodat iedereen de plaats vindt waar hij of zij een bijdrage kan leveren die past bij zijn of haar competenties en vaardigheden.

Personeels- en scholingsbeleid vormt een onderdeel van het schoolbeleid dat de school op de diverse terreinen ontwikkelt en uitvoert, binnen de kaderwetten of regels die hiervoor gelden. Het personeelsbeleid van de school wordt afgestemd op de verschillende kwaliteiten van de teamleden en op de situatie in en om de school. De doelstellingen van de school worden zo verbonden met het personeelsbeleid.

Integraal personeelsbeleid stimuleert en zet aan tot voortdurende ontwikkeling. Het schept de voorwaarden op basis waarvan het team kan worden aangesproken op kwaliteit en inzet. Het biedt mogelijkheden voor verdere ontwikkeling en professionalisering van alle medewerkers.

Integraal personeelsbeleid ontstaat niet van vandaag op morgen. De toepassing van instrumenten zoals functionerings-, voortgangs- en beoordelingsgesprekken en individuele scholingsplannen vraagt tijd en zorgvuldigheid.

Informatie en communicatie technologie

Informatie- en communicatietechnologie (ICT) vervullen in het onderwijs van de 21ste eeuw een belangrijke rol. Het belang van de leerling staat hierbij centraal. Een adequate toerusting voor het leren en werken met actuele technologie is voor de nieuwe generaties onmisbaar nu ICT en economie en samenleving een steeds belangrijker plaats inneemt. ICT vormt steeds meer een geïntegreerd onderdeel van onderwijs en didactiek.

ICT is daarnaast een instrument om het onderwijs goed te organiseren. Administratie, leerlingvolgsystemen, ziekteverzuim, roosters, voortgangsrapportages, op deze en andere terreinen kunnen computertoepassingen bijdragen aan een goed functionerende organisatie en daarmee aan de kwaliteit van het onderwijs.

Toegankelijk en transparantie zijn tevens gebaat bij ICT-toepassingen. Zichtbaar zijn op de digitale snelweg via een website, met alle informatie over de school draagt hieraan bij. Website en e-mail kunnen bovendien een open communicatie tussen de school en alle betrokkenen en belangstellenden in de omgeving bevorderen. Daarnaast biedt ICT de mogelijkheid om informatie van organisaties en andere instellingen van buiten het eiland, binnen de school te halen en vice versa. Denk daarbij aan expertise via internet (begeleiding van zorgleerlingen en ouders door ambulante begeleiders). Dit alles veronderstelt dat de school ruimte heeft voor ontwikkeling en inzet van ICT. De school bepaalt ambitieniveau en prioriteiten, aansluitend bij de doelstellingen en het daaruit voortvloeiende schoolbeleid. De beschikbare budgetten begrenzen de mogelijkheden.

De school en de omgeving

Meer dan ooit beïnvloedt de samenleving de school. Omgeving, leerlingen en ouders vragen verantwoording van de school. De openbare school staat midden in de samenleving en wil zich hieraan niet onttrekken. Bestuur en management denken na over de veranderende eisen die aan het onderwijs gesteld worden en vertalen die in schoolbeleid en in inhoud en aanpak van het onderwijs. Het Openbaar Onderwijs Terschelling neemt de zorgplicht serieus en speelt in op de behoeften van leerlingen en ouders. De school zoekt als dit nodig is naar oplossingen die in samenwerking met anderen tot stand kunnen komen. De school en de leerlingen hebben er baat bij als bijvoorbeeld de voor- en naschoolse opvang of begeleiding van leerlingen die te vaak verzuimen, goed geregeld zijn. Andere instellingen stimuleren tot actie kan daarbij noodzakelijk zijn.

De gemeente speelt een belangrijke rol bij het lokaal onderwijsbeleid. Hieronder vallen leerplicht, huisvesting, jeugdbeleid, de relatie met instellingen voor welzijn, gezondheidszorg, hulpverlening, cultuur, sport, arbeidsmarkt en veiligheid. Dat de regie bij de gemeente ligt wil niet zeggen dat de school wacht tot de gemeente de eerste stap zet. Zij neemt waar nodig zelf het initiatief.

Toegankelijkheid

Het Openbaar Onderwijs Terschelling kent geen drempels. Elke ouder kan zijn of haar kind op de openbare school onderwijs laten volgen, ongeacht godsdienst of levensbeschouwing. De school werpt geen financiële drempels op voor ouders om hun kind openbaar onderwijs te laten volgen. De school is actief toegankelijk, dat wil zeggen dat de school zorgt voor toepasselijke leerlingenzorg, voor afstemming van het onderwijs op verschillen tussen leerlingen, voor toegankelijkheid van de school voor gehandicapten, enz. Juist vanwege de eilander situatie zal de school zich hiertoe tot het uiterste inspannen. De school informeert geïnteresseerden hierover. De school zoekt ook actief samenwerking met de lokale omgeving waarin zij staat.

Huisvesting

De Prinses Margrietschool is gehuisvest in West Terschelling. In de zomer van 2014 heeft een verhuizing naar de brede school West plaats gevonden. In de brede school zijn 2 scholen voor primair onderwijs (openbaar en christelijk) een peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, Stichting Jeugdwerk Terschelling en Stichting Thuishaven gehuisvest. Op het schoolplein staat een sportzaal, die door alle groepen tijdens de lessen bewegingsonderwijs door de gemeente beschikbaar gesteld wordt.

't Hunnighouwersgat is gehuisvest in Midsland in een stenen 6- klassig gebouw. Er is een inpandige speelzaal aanwezig. Het gebouw is 14 jaar oud. In 2016 zijn in het kader van duurzaamheid zonnepanelen op het dak geplaatst. Het gasverbruik van dit gebouw is relatief erg hoog. Door de leerlingdaling ontvangt de school een materiële bekostiging voor 4 groepen; het is niet mogelijk om een deel van de school af te sluiten, waardoor de huisvestingslasten ten opzichte van de baten steeds verder uit balans raken. Tegenover de school staat het VMBO gebouw waarin een sportzaal aanwezig is, die voor alle groepen beschikbaar gesteld wordt voor de bewegingslessen.

Obs 't Jok is, samen met cbs 't Jok, gehuisvest in een grotendeels stenen gebouw. Obs 't Jok heeft daarbij de beschikking over 3 permanente lokalen en 1 semi- permanent lokaal. In het gebouw is een inpandige speelzaal aanwezig. Het originele gebouw is in 1977 gebouwd; in de jaren daarna hebben regelmatig aanpassingen aan het gebouw plaats gevonden, waardoor het gebouw in een redelijk goede conditie verkeerd. In de zomer van 2016 zijn in het kader van duurzaamheid zonnepanelen op het dak geplaatst. De school ontvangt een materiële bekostiging voor 3 groepen; de huisvestingslasten raken ten opzichte van de baten steeds verder uit balans. De sportzaal, die door de gemeente beschikbaar gesteld wordt voor het geven van bewegingsonderwijs, is op ongeveer 500 meter afstand van de school.

't Schylger Jouw

Om rekening te houden met de huidige eisen om goed kwalitatief en eigentijds voortgezet onderwijs te geven heeft het bestuur ingezet op een aantal grondige aanpassingen. In 2014 zijn de wc units vernieuwd en zonnepanelen geplaatst. In 2015 is er grondig onderzoek gedaan naar verbeteringen in energiezuinige verlichting, nieuwe plafonds en een grondige verbouwing van het natuur- scheikunde lokaal. In 2016 is het NASK-lokaal geheel verplaatst en vernieuwd. Op de eerste verdieping zijn er nieuwe plafonds en energiezuinige verlichting aangelegd. Het natuur- en scheikunde lokaal op de verdieping van het schoolgebouw is aangepast aan de huidige standaarden

Belangrijkste kenmerken van het gevoerde financiële beleid

- *Bekostiging en samenwerking.* In de bekostigingssystematiek onder lumpsum zijn de GPL en GGL³ aspecten die in de gehanteerde formules doorwerken. Voor het Primair Onderwijs geldt het leerlingenaantal als basis voor de toegerekende budgetten per school. Naast de reguliere bekostiging ontvangen we in het kader van Passend Onderwijs vanuit het Samenwerkingsverband Friesland middelen voor lichte en zware ondersteuning en de zogenaamde Waddenmiddelen. Deze middelen zijn door het SWAP (samenwerking primair onderwijs Waddeneilanden) 'geormerkt' en worden ingezet ten behoeve van formatie t.b.v. de zorg (intern begeleiding, remedial teaching, onderwijsassistent). De directeur/bestuurder PO verricht 240 uur per jaar werkzaamheden als coördinator voor het samenwerkingsverband. De middelen die we daarvoor ontvangen worden ingezet ten behoeve van personele frictie. In 2016 zijn deze middelen geheel ten goede gekomen aan de formatie, waardoor er niet gekort hoefde te worden op inzet formatie voor de groepen en mensen niet gekort hoefde te worden in hun werktijdfactor.
- *Inzicht in bekostiging door de managementrapportage.* De directie van het Openbaar Onderwijs Terschelling laat ze zich bijstaan door een financieel beleidsmedewerker van het administratiekantoor. Er wordt gewerkt met een integrale managementrapportage.
- *Huisvesting.* Tot augustus 2014 hevelde het Primair Onderwijs het bedrag voor onderhoud voor alle 3 de scholen voor basisonderwijs over aan de gemeente Terschelling. De buitendienst van de gemeente verrichtte voor deze 3 scholen het onderhoud. Met ingang van augustus 2014 worden de middelen voor onderhoud Prinses Margrietschool overgeheveld naar de Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling. Deze Stichting draagt zorg voor het onderhoud van het totale gebouw van de brede school West. De middelen voor onderhoud van 't Jok en 't Hunnighouwersgat worden, net zoals in vorige jaren, in zijn geheel overgeheveld naar de gemeente, waarbij de gemeente ook het onderhoud uitvoert. De voorziening huisvesting is opgenomen in de gemeentebegroting. Daarin is ook zichtbaar wat als voorziening is opgenomen voor het binnenonderhoud van de scholen.

Toekomstige ontwikkelingen

Primair Onderwijs

Onderwijs en zorg

Evenals in voorgaande jaren is in het schooljaar 2016-2017 door middel van studiedagen en het bieden van extra taakuren tijd vrijgemaakt ten behoeve van het analyseren van toetsgegevens en het uitzetten van leerplannen op basis van deze analyses. Met ingang van schooljaar 2016-2017 wordt op alle scholen met het vijf gelijke dagen model gewerkt. Hierdoor komen meer marge-uren vrij die voor bovenstaande activiteiten door en voor de teams ingeroosterd kunnen worden.

Bij het opstellen van individuele handelingsplannen wordt in het kader van het handelingsgericht werken uitgegaan van de onderwijsbehoeften van het kind.

Bij het inschakelen van de schoolpsycholoog wordt steeds meer gebruik gemaakt van consultatieve gesprekken. De handelingsverlegenheid van de school (groepsleraar) vormt de

³ GPL is gemiddelde personeelslast, GGL is gemiddeld gewogen leeftijd

vraag. Kinderen worden minder snel gelabeld. Daar tegenover staat dat, om verantwoording aan de inspectie over te lage opbrengsten af te leggen, specifieke leerstoornissen die effect hebben op de opbrengsten juist weer wel gelabeld moeten worden.

Er wordt conform de afspraken met de 'deelkamer SWAP – Friese Wadenscholen PO' gewerkt met clusteroverstijgende ambulante begeleiding. Doel hiervan is een efficiënte werkwijze hanteren, waarbij hulpvragen in het begeleiden van leerlingen met een specifieke vraag, zowel preventief als curatief beantwoord kunnen worden. In 2016 was er sprake van een verplichte afname van AB-uren op basis van het tripartiete akkoord. Ook het komende jaar houden we deze verplichting. In de tussentijd wordt zo objectief mogelijk de behoefte aan ambulante begeleiding in kaart gebracht, zodat we nadat deze verplichting ophoudt een reëel aantal uren in kunnen kopen.

In samenwerking met de CVPOT, het VO Schylger Jouw, PRO-school 'De Diken' en (V)SO Sinne uit Sneek zijn de mogelijkheden onderzocht om een beter aangepast lesprogramma voor kinderen van Terschelling met een PRO-niveau te ontwikkelen. Dit heeft geresulteerd in het stichten van een Plusklas Praktijk. Deze is in 2016 opgestart. Hiervoor wordt uit gezamenlijke middelen (CVPOT, OOT – zowel PO als VO-) 1 dag in de week een leraar vanuit 'de Diken' op detachingsbasis ingezet. Daarnaast wordt deze groep, waar nodig, begeleid door een onderwijsassistent.

De leeropbrengsten worden gevolgd via een leerlingvolgsysteem gebaseerd op cotan goedgekeurde leertoetsen; AVI- leestoetsen en CITO toetsen.

Alle drie de scholen voor primair onderwijs hebben in 2016 het basisarrangement van inspectie ontvangen. Alle 3 de scholen voor PO hebben een bovengemiddelde CITO score voor de kinderen uit groep 8. De kinderen hebben grotendeels gescoord conform de verwachting van de scholen.

Het bestuur heeft in deelgenomen aan de pilot vernieuwd kader inspectietoezicht. Hiervoor heeft in februari 2016 een regulier onderzoek plaats gevonden op de Prinses Margrietschool en een verificatie onderzoek naar de professionele cultuur op 't Hunnighouwersgat en 't Jok. Alle 3 de scholen hebben daarbij een goede beoordeling van inspectie. De rapportage hierover is terug te vinden op de websites van de scholen.

Uitstroom: de meeste kinderen gaan na de basisschool naar het VMBO op Terschelling en komen daar in de tweejarige onderbouw, waarin zij onderwijs op hun niveau krijgen aangeboden. Een aantal kinderen gaat rechtstreeks vanaf de basisschool naar een HAVO/VWO aan de wal of naar de maritieme academie.

Specifiek personeelsbeleid

Met de invoering van de CAO 2015-2016 is overleg gevoerd met alle personeelsleden. Uiteindelijk is besloten dat op iedere school conform het zogenaamde overlegmodel gewerkt gaat worden. Dat betekent dat personeelsbeleid met betrekking tot invulling van werkuren en taken op schoolniveau, met instemming van de meerderheid van ieder team, ingevuld gaat worden. Hetzelfde geldt voor de besteding van de nascholingsmiddelen.

Eén keer per 3 jaar moet de keuze tussen basismodel en overlegmodel opnieuw gemaakt worden. Het is aan het personeel om de keuze te maken.

De middelen die voortgekomen zijn uit 'het herfstakkoord 2013' zijn opgenomen in een personele voorziening. Met deze middelen is 2 1/2 jaar op payrollbasis een administratief medewerker ingehuurd. Zij ondersteunt 6 uur per school per week de locatiedirecteur op administratief gebied, zodat deze zich meer kan richten op de onderwijsinhoudelijke kant van de school.

In overleg met de teams is besloten dat de inzet van een administratief medewerker met deze omvang zeer waardevol is voor de school. Met ingang van 1-4-2016 is deze functie aan het functieboek toegevoegd en is de medewerker in eigen dienst aangenomen. Consequentie hiervan is dat er geen uitbreiding aan directie-uren gegeven zal worden.

Next Level School

In het najaar van 2015 heeft het OPOT zich aangesloten bij het project Next Level School: Next level School is een innovatieve beweging met de focus op het primaire onderwijs. Hoe ziet de school van de toekomst eruit? Wat hebben leerlingen en leerkrachten nodig om leren leuker en beter te maken? Het project Next Level School gaat op zoek naar antwoorden en hoopt binnen drie jaar een prachtige duurzame voorbeeldschool te kunnen presenteren. Belangrijk uitgangspunt is dat er bottom-up gewerkt wordt. Hiermee worden leraren eigenaar van het onderwijs dat zij geven.

Netwerk

Next Level School functioneert als een netwerk waarin de verschillende partijen een eigen rol en taak hebben:

1. **Er wordt gewerkt in ateliers** van onderwijsmensen die inhoudelijk de 4 gelijknamige thema's voor onderwijsvernieuwing uitwerken:
 - * Gepersonaliseerd leren
 - * Overall goed onderwijs
 - * De duurzame school
 - * De 21e eeuwse vaardigheden
2. **Daarnaast is er een kernteam van verbinders:** vertegenwoordigers uit de ateliers bewaken de samenhang, stemmen taakverdeling af en convergeren naar een gezamenlijk plan.
3. **Diverse partners** voegen waarde toe door het delen van kennis, expertise en inspiratie. Dit vindt vraag gestuurd plaats, vanuit de behoefte van de ateliers.
Hoofdpartners: Provincie Friesland, Stenden University, NHL Hogeschool, PCBO Tytsjerksteradiel, Palludara, OPO Furore en het openbaar onderwijs Terschelling.
Private partijen: KPMG, TBI Wolter Dros, Aap Noot Mies, GDI.
4. **Het programmamanagement** organiseert, faciliteert en stimuleert de voortgang van het programma.
5. **Een stuurgroep** maakt het project mogelijk met geld en inzet van mensen en houdt de vinger aan de pols. In de stuurgroep van Next Level School zijn bestuurders vertegenwoordigd van de bovengenoemde hoofdpartners. De stuurgroep heeft een toezichthoudende functie op onder meer de resultaten van de ateliers en de begroting 2015-2016. De stuurgroep benadrukt het belang van controlling van het proces naar empowering van de medewerkers en van planning naar experimenteren om in samenwerking tot goede, gedragen resultaten te komen.

Twee fases

Het programma Next Level School bestaat uit twee fases. De eerste fase loopt tot en met 2016. In deze fase werken de ateliers aan het ontwerp van de school van de toekomst, welke eind 2016 gepresenteerd zal worden. De tweede fase wordt afgerond in 2018. Doel is dat er een voorbeeldschool gepresenteerd wordt waar het onderwijs inspiratie uit kan halen.

Voortgezet onderwijs

In het huidige schooljaar 2016-2017 waren we als schoolteam van 't Schylger Jouw bezig met de volgende ontwikkelingen:

1: diensten en producten

Omdat dit een nieuwe praktijkrichting is, is een viertal docenten bezig geweest met behulp van materiaal dat ontwikkeld is in het vorige schooljaar en met behulp van de methode Dubbelklik, passend onderwijsaanbod te realiseren voor de leerlingen in onze bovenbouw.

2: keuze-uren

Om leerlingen een zo aantrekkelijk mogelijk lesaanbod te bieden wordt er gewerkt met keuze-uren. In deze uren kunnen leerlingen aan de slag met onderwerpen als "sterrenkunde, vulkanen, reanimatie, voertuigtechniek etc." Het totale onderwijsteam participeert in deze keuze-uren en ontwikkelde in dit schooljaar aantrekkelijk aanbod voor onze leerlingen.

3: Il-zorg

We hebben ons door deskundigen uit het SWV laten scholen in het werken met OPP's (Ontwikkelings Profiel Plan) voor leerlingen die extra zorg nodig hebben.

4: samenwerken met ouders

Er is een begin gemaakt in de ontwikkeling van afspraken over de wijze waarop de school wil samenwerken met ouders. We hebben samen met de ouders gesproken over de 10 criteria voor Ouderbetrokkenheid van CPS en deze 10 criteria staan op onze website en komen regelmatig aan bod in gesprekken met ouders in de klankbordgroep.

5: Krimpoverleg

BMC begeleidt de waddenscholen in hun zoektocht naar manieren om de krimp het hoofd te bieden. Zij organiseerden een bijeenkomst voor de waddenscholen waarin gewerkt werd aan het verkennen van het probleem en het denken in oplossingsscenario's.

6: Next Level

Schylger Jouw wil met het personeel en de ouders zelf koers kiezen voor de toekomst. Doel is een duurzame en goede VO-school voor de eilanderkinderen te worden. We laten ons hierin begeleiden door Next Level omdat zij een goede kwaliteit hebben weten te realiseren in het PO en een goede verbinding van PO en VO op het eiland noodzakelijk is.

7: Stelselonderzoek

Schylger Jouw is bezocht door de Inspectie in maart in het kader van het Stelselonderzoek 2017. Onze TL afdeling kreeg een dikke voldoende. De korte lijnen en het feit dat we alle leerlingen heel goed kennen, vielen positief op. Aandachtspunt is het borgen van de kwaliteitszorg.

8: Schoolleiding

Gerrit Schreuder trad terug als schoolleider wegens ziekte. Marion Slijpen van CPS was dit jaar interim-directeur. Er wordt gezocht naar een passende en betaalbare oplossing voor de schoolleiding van Schylger Jouw.

9: Eigenaarschap

Er is gewerkt aan meer eigenaarschap bij de docenten en mentoren. Er zijn afspraken gemaakt over hoe om te gaan met zorgen die ouders hebben over hun kind. De docent probeert eventuele problemen eerst zelf op te lossen, schakelt vervolgens de mentor in en als dat niet voldoende helpt, denkt de schoolleider graag mee.

Voor deze school is het verstandig om veel verantwoordelijkheden laag in de organisatie te leggen daar de financiële ruimte voor formatie voor het schoolleiderschap het beste beperkt kan worden. Daarenboven brengt eigenaarschap ook trots en voldoening met zich mee. Het meedenken over de schoolorganisatie past ook goed bij de cultuur van deze school (we kennen elkaar en hebben korte lijnen). Deze cultuur kan problematisch, maar ook juist erg krachtig zijn. Voorwaarde voor dit eigenaarschap is een veilige schoolorganisatie.

BESTUURSKOLOM

ONDERSTEUNING	HIËRARCHISCHE LIJN	MEDEZEGGENSCHAP
	Toezichthouder:	
- advies	- raad van toezicht (RvT)	
	Bestuur:	
- ondersteuning - advies - AK	- directeur-bestuurder PO - directeur-bestuurder VO	GMR PO MR VO
	Schoolmanagement	
- ondersteuning - advies - AK	- locatiedirecteur PO - directeur VO - plv. directeur VO	MR PO MR VO
	Personeel / team:	
	Onderwijsgevend personeel (OP) - groepsleerkracht - intern begeleider (IB) - docent - docent met coördinerende taken	
	Onderwijsondersteunend personeel (OOP) - onderwijsassistent - administratie - conciërge	
	Leerlingen	Leerlingenraad
	Ouders	Ouderraad

Financieel beleid Openbaar Onderwijs Terschelling

Visie

Het Openbaar Onderwijs Terschelling wil een verantwoord financieel beleid voeren, waarbij middelen optimaal worden ingezet voor het verhogen van de onderwijskwaliteit en tegelijkertijd de risico's in de organisatie voldoende worden afgedekt.

Per 1 augustus 2006 is voor het primair onderwijs (PO) de personele lumpsum ingevoerd. Dit betekent dat de bestedingsvrijheid is vergroot, maar dat daarbij ook de bijbehorende risico's van decentralisatie horen.

De directie en het bestuur van het Openbaar Onderwijs Terschelling werkt aan een transparant systeem van financiële planning en control op centraal en schoolniveau.

Analyse financieel resultaat

Hieronder zijn de cijfers voor het primair onderwijs en 't Schylger Jouw samen weergegeven en een verdere analyse opgenomen. De begroting 2016 en realisatie 2015 is ter vergelijking toegevoegd.

		Realisatie	Begroting	Realisatie
		2016	2016	2015
3	Baten			
3.1	Rijksbijdragen	3.041.563	3.003.735	3.126.697
3.2	Overige overheidsbijdragen	136.273	102.150	113.678
3.5	Overige baten	65.872	52.450	78.487
	Totaal baten	3.243.708	3.158.335	3.318.863
4	Lasten			
4.1	Personeelslasten	2.665.519	2.524.652	2.537.752
4.2	Afschrijvingen	120.943	130.695	119.056
4.3	Huisvestingslasten	205.725	234.300	231.361
4.4	Overige lasten	273.367	304.620	285.049
	Totaal lasten	3.265.553	3.194.267	3.173.219
	Saldo baten en lasten	21.845-	35.932-	145.644
5	Financiële baten en lasten	15.081	15.100	15.159
	<u>Nettoresultaat</u>	6.764-	20.832-	160.803

Realisatie van 2016 vergeleken met de begroting voor 2016

De staat van baten en lasten 2016 sluit met een negatief resultaat van € 6.764. Dit resultaat bestaat uit het resultaat voor het primair onderwijs van € 5.658 positief en uit het resultaat van € 12.422 negatief voor 't Schylger Jouw. De begroting 2016 is vastgesteld op € 20.833 negatief (voor het primair onderwijs en 't Schylger Jouw samen). Het resultaat 2016 wijkt derhalve € 14.069 (positief) af van de begroting.

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Primair onderwijs	-20.833	5.658	26.491
't Schylger Jouw	-	-12.422	-12.422
Totaal OOT	-20.833	-6.764	14.069

Baten PO

De baten laten een positieve afwijking van € 33.000 zien ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door hogere ontvangsten OCW door het bijstellen van de bekostigingsvariabelen (€ 15.000). Daarnaast zijn er baten inzake subsidie studieverlof ontvangen (€10.000), dit was niet begroot. Ook is er een doorbelasting aan de christelijke vereniging primair onderwijs Terschelling van de loonkosten Plusklas en MRT (€ 4.636) geweest en extra ontvangsten Kentalis van € 1.250.

Lasten PO

De lasten zijn € 6.450 hoger dan begroot:

- De personeelslasten zijn € 62.500 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat in de begroting 3% CAO-verhoging per 1-1-2016 niet is meegenomen (€34.700). Daarnaast zijn de vervangingskosten een stuk hoger dan begroot, maar hier zijn ook hogere ontvangsten voor binnen gekomen (per saldo lasten € 30.100 hoger dan begroot).
- De afschrijvingslasten zijn € 2.750 lager dan begroot.
- De huisvestingslasten zijn € 13.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere energielasten ten opzichte van de begroting (€ 7.000) door gunstige eindafrekeningen. Daarnaast zijn de onderhoudslasten € 7.000 lager dan begroot. Dit betreft een doorbelasting aan de Gemeente Terschelling en Stichting Brede School. De doorbelasting is gebaseerd op de, volgens de Londo berekening, gebaseerde vergoedingen van het Rijk.
- De overige lasten zijn € 40.300 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door lagere lasten administratiekantoor € 8.450. Daarnaast zijn er lagere lasten ICT van € 5.560 ten opzichte van de begroting. Ook is er in de begroting een bedrag van € 135 per leerling opgenomen voor ambulante begeleiding, totaal € 26.730. Bij de begroting is geen rekening gehouden met het gegeven dat een deel van dit bedrag rechtstreeks door het SWV Friesland overgeheveld wordt naar het Steunpunt SO Fryslan. Dit levert een positief verschil van € 19.800 in de realisatie op.

Baten VO

De baten laten een positieve afwijking van € 52.500 zien ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door bijdragen van het samenwerkingsverband van € 31.800, deze waren niet in de begroting meegenomen. Ook heeft er een vrijval van de subsidies plusklas, rots en water, cyberpesten plaatsgevonden (€ 7.900). De bijdrage reizen en excursies is € 18.400 hoger dan begroot. En de bijdrage van de Gemeente voor verhuur van de gymzaal is € 6.750 hoger doordat

dit 2015 en 2016 betreft. De bekostigingsbaten zijn € 12.500 lager dan begroot doordat er begroot is op basis van 137 leerlingen, de werkelijke leerlingen per 1-10-2015 zijn 136 leerlingen.

Lasten VO

De lasten zijn € 64.800 hoger dan begroot:

- De personeelslasten zijn € 78.350 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een stijging in de lonen en salarissen van € 35.145 doordat in de begroting rekening is gehouden met een CAO loonstijging van 0,8%. Dit is in de realisatie een loonstijging van 3% geweest. Daarnaast zijn de overige personele lasten € 43.200 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door inhuur personeelslid van CVO Zuid-West Fryslan (€ 12.900) en hogere lasten vervanging ivm ziekte (€23.735). Ook is er een dotatie aan de voorziening regeling duurzame inzetbaarheid geweest, deze was niet opgenomen in de begroting (€ 9.000).
- De afschrijvingslasten zijn € 6.500 lager dan begroot.
- De huisvestingslasten zijn € 15.600 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de dotatie aan de onderhoudsvoorziening niet is opgenomen in de jaarcijfers (€ 40.000). Deze dotatie is niet opgenomen omdat het saldo van de voorziening groot onderhoud erg hoog oploopt. Er wordt weinig uitgegeven aan onderhoud van het gebouw omdat het een verouderd gebouw is en de Gemeente op dit moment onderzoek doet naar eventuele nieuwbouw. Daarnaast zijn de energielasten hoger dan begroot door een afrekening van de energie van € 29.575
- De overige lasten zijn gestegen met 8.560 ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door een daling in de kosten administratiekantoor van € 4.000. De kosten deskundigenadvies zijn gestegen met € 12.000 ten opzichte van de begroting. Dit komt door lasten van CPS Consult voor onder andere onderzoek team en schoolleiding. Er is een daling in de kosten voor drukwerk te zien van € 3.600 door opbrengsten van diverse partijen van € 1.870. Ook is er een daling in de abonnementen te zien van € 3.850, de reproductie van € 5.500 en een daling in de leermiddelen van € 13.300 doordat voor deze posten de begroting van 2015 is aangehouden. Er is een stijging te zien in de reizen en excursies van € 24.600, dit komt door de skireis en hier staan hogere baten tegenover. De overige onderwijslasten laten een stijging van € 8.500 zien door onder andere het actualiseren van de MOP van de gymzaal (€ 3.480), ook is hier de begroting van 2015 aangehouden. Tot slot is er een daling te zien op diverse overige posten van totaal € 6.000

Realisatie van 2016 vergeleken met de realisatie van 2015

Het resultaat 2016 van € 6.764 negatief ligt € 167.567 lager dan de realisatie in 2015. Het resultaat ligt € 45.171 lager dan 2015 in het PO en € 122.396 voor 't Schylger Jouw.

	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Vershil
Primair onderwijs	50.829	5.658	-45.171
't Schylger Jouw	109.974	-12.422	-122.396
Totaal OOT	160.803	-6.764	-167.567

Baten PO

De baten zijn € 51.500 lager dan 2015. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een lager leerlingenaantal per teldatum. Daarentegen zijn de ontvangsten van de prestatiebox gestegen ten opzichte van voorgaand jaar door een hoger bedrag per leerling dat uitgekeerd wordt (€2.900). Ook is er subsidie voor studieverlof ontvangen, dit was in 2015 niet het geval (€ 10.000).

Lasten PO

De lasten liggen € 6.300 lager ten opzichte van 2015:

- De personeelslasten zijn € 25.400 hoger dan 2015. Dit wordt veroorzaakt door een stijging in de lonen en salarissen van € 66.400, door de CAO verhoging van 1,25 % per 1 september 2015 en 3,8% per 1-1-2016. De kosten nascholing en cursussen zijn gedaald met € 24.400 veroorzaakt door kosten in 2015 betreffende verdiepingstraject werkplezier en opleiding voor rekencoördinator. De uitkeringen vervangingen zijn € 29.700 hoger dan in 2015. De overige personele lasten zijn € 7.350 hoger ten opzichte van 2015, dit wordt veroorzaakt door lasten bijdrage schoolbegeleiding, in 2016 zitten deels nog lasten van 2015 omdat het betalingsverzoek achteraf ontvangen is.
- De afschrijvingslasten liggen in lijn met voorgaand jaar.
- De huisvestingslasten zijn gedaald met € 14.600. Dit wordt veroorzaakt door een daling in de onderhoudslasten van € 3.200. Deze lasten worden berekend op basis van de ontvangen vergoeding van het ministerie en hangt samen met het leerlingenaantal. Daarnaast is er een daling in de energiekosten van €6.300, veroorzaakt door een gunstige eindafrekening.
- De overige lasten zijn gedaald met € 17.800 ten opzichte van 2015. Dit wordt met name veroorzaakt door een daling in de ICT kosten van € 8.200, veroorzaakt door diverse posten en een daling in de reproductie van € 8.000. Dit betreft de kopieerkosten. In 2016 zijn niet alle facturen ontvangen, en is er op basis van een schatting een bedrag meegenomen in de lasten.

Baten VO

- De baten zijn gedaald met €23.700 ten opzichte van 2015. Dit wordt veroorzaakt door een lager leerlingenaantal per teldatum. Daarentegen zijn de overige overheidsbijdragen gestegen door een bijdrage van de Gemeente voor het gymlokaal en vrijval van diverse subsidies vanuit de balans.

Lasten VO

De lasten liggen € 98.700 hoger dan in 2015:

- De personeelslasten zijn gestegen met € 102.400 ten opzichte van 2015. Dit wordt veroorzaakt door een stijging in de lonen en salarissen van € 61.200 door de CAO verhoging van 1,25 per 1 september 2015 en 3% per 1 januari 2016. Daarnaast zijn de overige personele lasten gestegen met € 41.100 door inhuur vervanging van de bestuurder.
- De afschrijvingslasten liggen in lijn met voorgaand jaar.
- De huisvestingslasten zijn gedaald met € 11.000 ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt doordat de dotatie voorziening groot onderhoud niet is meegenomen in de realisatie 2016 (€40.000), daartegenover staat een stijging in de energiekosten door een jaarafrekening van € 29.600.
- De overige lasten zijn gestegen met € 6.100 ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt onder andere veroorzaakt door lasten CPS Consult, onderzoek team en schoolleiding.

Financiële positie per balansdatum

Balans	31-12-2016	31-12-2015
ACTIVA		
Vaste activa		
<i>Materiële VA</i>	612.130	419.403
Vorderingen	671.461	515.060
Liquide middelen	518.488	809.719
Totaal activa	1.802.079	1.744.182
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	906.373	887.040
Bestemmingsreserve	130.425	156.521
Totaal Eigen vermogen	1.036.798	1.043.561
Voorzieningen	379.882	358.990
Kortlopende schulden	385.399	341.631
Totaal passiva	1.802.079	1.744.182

Activa

De materiële vaste activa is toegenomen met € 193.000. Dit wordt veroorzaakt door de investeringen in het boekjaar, voornamelijk de verbouwing van het natuur- en scheikunde lokaal. De vorderingen zijn toegenomen met € 156.000. Dit komt met name door de vordering op OCW (€ 70.000) die is opgenomen voor 7 leerlingen die ten onrechte niet zijn meegenomen in de bekostiging (VO). Dit bedrag wordt in 2017 alsnog ontvangen. Ook staat er per 31-12-2016 een vordering op de Gemeente op en van € 51.300 inzake bijdrage administratie en rente. Dit bedrag is in 2017 ontvangen. De liquide middelen zijn afgenomen ten opzichte van 2015 met € 291.000 door de stijging van de vorderingen (deze gelden worden in 2017 ontvangen en zal de liquide middelen weer laten stijgen) en door de investeringen in het boekjaar.

Passiva

Het eigen vermogen is gedaald met € 6.765 ten opzichte van 2015. Dit betreft de resultaatbestemming van 2016. De bestemmingsreserve is gedaald met € 26.100, de algemene reserve is gestegen met € 19.300. De algemene reserve betreft voor € 487.500 primair onderwijs en voor € 418.900 't Schylger Jouw. In de posten voorzieningen en kortlopende schulden zitten geen bijzonderheden.

Kengetallen

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste financiële kengetallen weergegeven.

	2015	2016
Balans		
Weerstandvermogen	33,4%	34,1%
Solvabiliteit	60,0%	57,5%
Liquiditeit	3,9	3,1
Kapitalisatiefactor	52,0%	46,9%
Exploitatie		
Rentabiliteit	4,8%	-0,2%

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen geeft een indicatie van het risicomanagement van het bestuur. Het weerstandvermogen is een verhoudingsgetal tussen het eigen vermogen gedeeld door de rijksbijdragen. Bekeken wordt in hoeverre het bestuur zich een tekort kan permitteren in relatie tot de opgebouwde reserves. Een weerstandvermogen tussen 10% en 40% wordt aanvaardbaar geacht. Het O.O.G. Terschelling valt binnen deze norm, dit betekent dat zij in staat is om onvoorziene risico's op te vangen.

Solvabiliteit

Bij de solvabiliteit gaat het erom in hoeverre een bevoegd gezag op lange termijn, ook in tijden van tegenspoed, aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal van de passiva. Absolute normen voor solvabiliteit zijn moeilijk te geven. Beoordeling van het eigen vermogen kan niet los worden gezien van de beoordeling van de hoogte van de voorzieningen. Immers, wanneer die niet toereikend zijn om de toekomstige verplichtingen te dekken, zal aanvulling vanuit het eigen vermogen moeten plaatsvinden. In geval van een gezonde financiële positie, is een ondergrens van 25% wenselijk. Het O.O.G. Terschelling voldoet hieraan en dit geeft aan dat zij in staat is om aan haar langetermijnverplichtingen te voldoen.

Liquiditeit

Bij liquiditeit gaat het erom of het bevoegd gezag in staat is om op korte termijn aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen vlottende activa en de kortlopende schulden. Voor een goede liquiditeit moet dit getal minimaal boven de 1,5 liggen. Hier wordt aan voldoen en gesteld kan worden dat de organisatie op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor wordt gehanteerd om te signaleren of een onderwijsinstelling zijn kapitaal al dan niet efficiënt benut. Voor kleine schoolbesturen (baten tot € 5 miljoen (po) of € 6 miljoen (vo)) heeft het Ministerie OCW een bovengrens van 60% vastgesteld. De organisatie blijft binnen deze grens.

Rentabiliteit

Als indicator is de rentabiliteit een waardevol trendgegeven. Te grote positieve verschillen roepen vragen op inzake het bestedingspatroon. Negatieve verschillen duiden op een te ruim financieel management, met mogelijke consequenties in de komende jaren. Er is sprake van een negatieve rentabiliteit door het negatieve resultaat van de organisatie in 2016.

Het blijft belangrijk om voor de komende jaren goed inzicht te hebben in de ontwikkeling van het resultaat en het effect daarvan op het vermogen en de liquiditeit. Hierbij dient rekening te worden gehouden met leerlingenkrimp.

Continuïteitsparagraaf

Met ingang van boekjaar 2013 is het verplicht om een continuïteitsparagraaf toe te voegen aan het jaarverslag. De minister beoogt hiermee dat iedere belanghebbende of belangstellende kennis kan nemen van de wijze waarop een schoolbestuur omgaat met de financiële gevolgen van het gevoerde beleid. Daarmee wordt ook zicht geboden op het verwachte exploitatieresultaat en de ontwikkeling van de vermogenspositie voor de komende jaren.

Meerjarenbegroting

Balans	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting
ACTIVA	2016	2017	2018	2019
Vaste activa				
<i>Immateriële VA</i>				-
<i>Materiële VA</i>	612.130	530.388	414.200	306.750
<i>Financiële VA</i>				
Totaal vaste activa	612.130	530.388	414.200	306.750
Vorderingen	671.461	671.461	671.461	671.461
Liquide middelen	518.488	363.671	520.087	617.178
Totaal vlottende activa	1.189.949	1.035.132	1.191.548	1.288.639
Totaal activa	1.802.079	1.565.520	1.605.748	1.595.389
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	906.373	669.814	710.042	699.683
Bestemmingsreserves	130.425	130.425	130.425	130.425
Overige reserves		-	-	-
Totaal Eigen vermogen	1.036.798	800.239	840.467	830.108
Voorzieningen	379.882	379.882	379.882	379.882
Langlopende schulden				
Kortlopende schulden	385.399	385.399	385.399	385.399
Totaal passiva	1.802.079	1.565.520	1.605.748	1.595.389

De resultaten van de meerjarenbegroting zijn in de algemene reserve verwerkt. De investeringen en afschrijvingen zijn meegenomen in de materiële vaste activa. Voor 2017 zijn er voor € 37.890 investeringen gepland.

Staat/Raming van Baten en Lasten		Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
3.1	(Rijks)bijdragen OCW	3.041.563	2.906.713	2.815.648	2.749.649
3.2	Overige overheidsbijdragen	136.273	70.758	70.758	70.758
3.5	Overige baten	65.872	68.720	68.720	68.720
Totaal BATEN		3.243.708	3.046.191	2.955.126	2.889.127
4.1	Personele lasten	2.665.519	2.659.436	2.331.327	2.331.327
4.2	Afschrijvingen	120.943	119.632	116.188	107.450
4.3	Huisvestingslasten	205.725	209.983	209.983	209.983
4.4	Instellingslasten	273.367	308.490	272.200	265.525
Totaal LASTEN		3.265.554	3.297.541	2.929.699	2.914.286
Saldo BATEN en LASTEN		21.846-	251.350-	25.428	25.159-
5.1	Financiële baten	15.081	15.300	15.300	15.300
5.2	Financiële lasten		500	500	500
Saldo FINANCIËLE BATEN en LASTEN		15.081	14.800	14.800	14.800
EXPLOITATIESALDO		6.765-	236.550-	40.228	10.359-

Het begrote resultaat 2017 bedraagt € 236.550 negatief (PO € 59.575 negatief en VO € 176.975 negatief). Ten opzichte van de begroting over het kalenderjaar 2016 en de realisatie 2015 is dit resultaat fors lager. Dit heeft grotendeels te maken met lagere rijksbijdragen als gevolg van een dalend aantal leerlingen. De (personele)lasten dalen niet in dezelfde verhouding mee. Voor het PO betreft dit, conform eerder vastgesteld beleid, een onttrekking aan de algemene reserve i.v.m. instandhouding personele bezetting in 2017 en een investering in Next Level. Daarnaast wordt er in dit scenario mee gerekend dat het personeelsbestand op 't Schylger Jouw in lijn met de bekostiging wordt gebracht. Dat vraagt een investering in 2017 maar heeft de jaren erna een positief effect.

Kengetallen

	2016	2017	2018	2019
Personeel				
Totale personele bezetting in FTE	40,20	37,49	34,50	34,50
Management/directie in FTE	4,66	5,10	5,10	5,10
Onderwijzend personeel in FTE	28,90	25,31	22,46	22,46
Overige medewerkers in FTE	6,64	7,08	6,94	6,94
Leerlingen				
Leerlingenaantal 1-10-t	310	300	293	283
Balans				
Weerstandvermogen	34,1%	27,5%	29,8%	30,2%
Solvabiliteit	57,5%	51,1%	52,3%	52,0%
Liquiditeit	3,1	2,7	3,1	3,3
Kapitalisatiefactor	46,9%	42,2%	44,9%	45,5%
Exploitatie				
Rentabiliteit	-0,2%	-7,8%	1,4%	-0,4%

De bovenstaande kengetallen geven de personele bezetting in FTE weer zonder vervanging. Het bestuur houdt rekening met een krimp in het leerlingenaantal in de komende jaren. NB. Het ligt in de lijn der verwachting dat de FTE omvang Management/directie vanaf 2019 met 1 FTE afneemt.

Bestuursverklaring inzake interne beheersing

Tweemaal per kalenderjaar wordt er door Preadyz een Integrale Management Rapportage (IMR) opgesteld. In deze rapportage wordt de stand van zaken op het moment van opstellen gepresenteerd met daarnaast een prognose voor het lopende kalenderjaar waarbij deze wordt afgezet tegen de begroting van hetzelfde kalenderjaar. In deze rapportage wordt naast een financiële totaaloverzicht aandacht besteed aan personeelsbeheer en verzuimbeheer. De (geprognoseerde) afwijkingen worden geanalyseerd. De definitieve IMR wordt besproken met de voltallige Raad van Toezicht. Wanneer bijsturing noodzakelijk is worden ook de mogelijkheden hiervoor doorgenomen en wordt hiertoe een gezamenlijk besluit genomen.

Rapportage toezichthoudend orgaan

De Raad van Toezicht heeft beide Integrale Management Rapportages voor kennisgeving aangenomen. Extra aandacht is daarbij uitgegaan naar:

- de vernieuwing van het Natuur-scheikundelokaal van het VO. Doordat de voorzieningen in het bestaande lokaal zijn afgekeurd, is het niet meer toegestaan het huidige lokaal voor NASK-lessen te gebruiken. De verbouwing wordt ondersteund door een ambtenaar van de gemeente. De bouwbegeleiding wordt aanbesteed en begeleidt door een extern bedrijf.
- de ontwikkelingen in het PO binnen het Next Level concept
- de ontwikkelingen rondom de aansluiting bij een ander administratiebureau (hierbij heeft het bestuur ondersteuning gekregen van de adjunct-directeur van de gemeente)
- de samenwerking met de Christelijke Vereniging Primair Onderwijs Terschelling
- een vermoeden van asbest onder het schoolplein van 't Jok (NB onderzoek heeft uitgewezen dat er geen asbest aanwezig was)
- deelname aan de pilot vernieuwd bestuurtoezicht van de inspectie waarbij ook een gesprek met de Raad van Toezicht gepland staat
- mogelijke subsidiering van de Zonnepanelen op 't Jok en 't Hunnighouwersgat

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening en het jaarverslag van 2015 met het bestuur besproken en na enige aanpassingen goedgekeurd.

De Raad van Toezicht heeft de begroting 2017 goedgekeurd en het bestuur opdracht gegeven om met een aangepast meerjarenbegroting te komen, waarbij aangegeven wordt op welke punten bezuinigd gaat worden.

Daarnaast is de Raad van Toezicht intensief betrokken geweest bij de vervanging van de, wegens ziekte afwezige, directeur/bestuurder VO.

In augustus is een interim directeur/bestuurder ingehuurd.

Treasury verslag

De reserves van het PO en het VO lopen mee in de treasury van de gemeente Terschelling. Zij worden wel administratief afgezonderd.

Consequentie is dat liquiditeiten van de onderwijsreserves onder de totale treasury functie van de gemeente blijven vallen, welke op een adequate wijze door een statuut is geborgd.

Risicoparagraaf PO

Loonkosten

De loonkosten van het personeel worden door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen vergoed op grond van de lumpsumbekostiging. Dat betekent dat voor een deel eigen beleid kan worden gevoerd. Mocht het zo zijn dat op grond van het eigen beleid personeelskosten ontstaan die verplichtingen geven naar de toekomst, dan blijven de financiële consequenties voor het bestuur.

Met ingang van 1-8-2017 nemen een aantal leraren deeltijdontslag. Anticiperend op de leerlingdaling wordt deze ruimte niet volledig herbezet.

Met ingang van mei 2017 is een locatiedirecteur gedeeltelijk afgekeurd. Haar lesgevende taken worden niet volledig herbezet waardoor er sprake is van een kleinere omvang MT uren. In 2018 zal het effect hiervan zichtbaar worden in de jaarcijfers.

WWZ

De WWZ is nog niet van toepassing op het Openbaar Onderwijs. In de toekomst gaat dit waarschijnlijk veranderen. Om verplichtingen aan tijdelijk personeel te voorkomen wordt bij invallers met ingang van mei 2017 na een eerste akte van aanstelling een wijzigingsbrief uitgereikt bij een tijdelijke uitbreiding van werktijdfactor.

Ziekteverzuim

In het kader van werkdrukbeleving wordt zowel in de monitor van Next Level als via de ARBOMeter regelmatig een enquête onder de personeelsleden gehouden. Werkdrukbeleving staat op alle 3 de scholen op de agenda en is onderdeel van het jaarplan, teneinde een zo goed mogelijke werkprivé balans te creëren.

Het ziekteverzuim is, vanwege de kleine omvang van het bestuur, grillig en moeilijk te voorspellen. In de afgelopen jaren schommelt het verzuimpercentage tussen de 5% en 10% (bron: sociaal jaarverslag 2015). Het laatste jaar is er sprake van een hoger ziekteverzuim. Dit wordt veroorzaakt door niet werkgerelateerde oorzaken (bron verslaggeving bedrijfsarts). Adequate vervanging is niet altijd voorhanden en er zijn risico's aangaande de continuïteit van het onderwijsproces.

De kosten van ziekteverzuim worden deels gedekt door het vervangingsfonds. Het vervangingsfonds brengt een gedifferentieerde premie in rekening. Dit betekent dat een hoger verzuim leidt tot hogere kosten.

Leerling-daling

De trend laat zien dat er sprake is van leerlingdaling op het eiland. Dit heeft in de toekomst negatieve gevolgen voor de bekostiging. Door een defensief aanname beleid wordt daar op geanticipeerd. De leerlingdaling leidt ook tot 'administratieve leegstand' van leslokalen. De materiële lasten voor de scholen zijn daardoor relatief hoger dan de baten. Op het eiland is door de gemeente een gebouwenonderzoek uitgezet. Afhankelijk van de uitkomst zullen er toekomstplannen voor de gebouwen ontwikkeld gaan worden. Het is relevant om ons voor de toekomst te gaan bezinnen op samenwerking met het VO en met andere schoolbesturen. In eerste instantie zullen hiervoor oriënterende gesprekken gevoerd worden met VO 't Schylger Jouw en het collega schoolbestuur op Terschelling.

Invoering functiemix

In het kader van het 'actieplan leerkracht' hebben een aantal mensen in de afgelopen jaren een scholing op HBO+ niveau gevolgd. 3 leraren worden met ingang van schooljaar 2017-2018 benoemd tot leraar in de LB-schaal. In overleg met de personeelsleden is ervoor gekozen om hier

organisatiebrede functies van te maken. Hiermee voorkomen we dat we op iedere school dezelfde functies aan moeten stellen.

Huisvesting

Zoals eerder aangegeven heeft de gemeente Terschelling een breedschalig huisvestingsonderzoek uitgezet. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek zal een plan van aanpak gemaakt worden voor het al dan niet in stand houden van de gebouwen in de huidige staat of eventuele aanpassingen die gedaan moeten worden.

Het ligt in de lijn der verwachting dat een tijdspad opgesteld wordt waarin wordt aangegeven hoe de overheveling van het onderhoud van de schoolgebouwen naar de Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling, plaats gaat vinden. En over welke middelen daarvoor overgeheveld worden naar de Stichting. Tot die tijd hevelt het PO de onderhoudsmiddelen voor 't Jok en 't Hunnighouwersgat over naar de gemeente. Deze voert zowel het binnen als het buitenonderhoud uit.

Voor de Prinses Margrietschool geldt dat het onderhoudsbeheer vanaf 1 augustus 2014 ondergebracht is bij de Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling (SBST). Deze Stichting gaat uit van de bedragen die het schoolbestuur ontvangt in de MI-vergoeding. De SBST heeft BCN ingehuurd voor de professionele advisering ten behoeve van onderhoudszaken.

Risicoparagraaf VO

Loonkosten

De loonkosten van het personeel worden door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen vergoed op grond van de lumpsumbekostiging. Dat betekent dat voor een deel eigen beleid kan worden gevoerd. Mocht het zo zijn dat op grond van het eigen beleid personeelskosten ontstaan die verplichtingen geven naar de toekomst, dan blijven de financiële consequenties voor het bestuur.

Onder eigen beleid van het bestuur is niet alleen te verstaan de concrete afspraken in bepaalde situaties, maar bijvoorbeeld ook de gevolgen van vervanging wegens ziekte (premiedifferentiatie), de gevolgen van een grote instroom in de WIA en de onterechte instroom in een WW-uitkering (toetsing: Participatiefonds). Daarmee is duidelijk dat elk schoolbestuur een aantal zaken heeft dat in de toekomst beslag kan leggen op de reserves voor personeel.

Bij de inrichting van de personeelsbegroting, de omvang van reserves en voorzieningen is rekening gehouden met de risico's. Enkele risico's worden doorlopend gemonitord, zodat eventueel tijdig beheersing plaats kan vinden door sturing en/of het beleid aan te passen. Het betreft:

Werkgelegenheid

In geval van teruglopende formatie – bijvoorbeeld als gevolg van teruglopende leerlingaantallen – dient hiervoor een oplossing gevonden te worden met betrekking tot de omvang van het personeelsbestand. De meest voor hand liggende optie is in dit kader natuurlijk verloop. Gezien de leeftijdsopbouw zal in de periode tussen 2015 en 2018 naar verwachting 5% van het personeelsbestand (totaal OOT) met natuurlijk verloop de organisatie verlaten vanwege het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

Om een gezonde balans tussen inkomsten en uitgaven te bereiken is het wijs vast –waar mogelijk– te bezuinigen op formatie. Vandaar dat we in de lessentabel voor het schooljaar 2017-2018 proberen lessen te clusteren en met minder uren toe te kunnen.

In augustus 2017 nemen twee docenten afscheid wat betekent dat zij samen 1,4 fte inleveren. In november vertrekt nog een docent met een volle baan (1,0 fte). Daarnaast levert een OOP-lid 0,1 in (onbetaald verlof voor een jaar) en is een zieke docent weer beter, wat betekent dat de 0,15 waarvoor zij nog vervangen werd, niet meer nodig is. Door lessen en groepen te clusteren besparen we 0,95 op formatie. Daarentegen investeren we in scholing (lesbevoegdheid D&P voor 3 docenten) wat 0,75 kost voor een half jaar en de zieke directeur bestuurder staat nog op de loonlijst.

Er ligt een plan om de schoolleiding in handen van twee docenten te geven. Zij zullen daar ieder 0,3 aan besteden

In het komende jaar bezinnen we ons op bezuinigingen op formatie en een eventueel nieuw onderwijsconcept. We denken aan voordeligere concepten zoals Kunskapsskolan en aan afstandsleren voor b.v. een vak als Frans. Ook willen we onderzoeken of er een goedkopere oplossing is voor de ICT op school dan de hele formatieplaats OOP die dat kost en ook voor de relatief kostbare licenties –gezien het kleine volume van de school- die we nu hebben.

Ook zullen we extra reis en verblijfkosten maken voor nieuwe collega's die nog niet op het eiland wonen. Uiteraard zal gezorgd worden dat zij z.s.m. tegen eilandertarief kunnen reizen.

Flexibele formatie

Een andere mogelijke optie voor afvloeiing kan liggen in het beschikken over een bepaalde omvang aan flexibele formatie. Hierbij dient te worden opgemerkt dat een medewerker met een tijdelijk contract bepaalde rechten opbouwt. Toch is flexibele formatie wenselijk.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is, vanwege de kleine omvang van het bestuur, grillig en moeilijk te voorspellen. In de afgelopen jaren schommelt het verzuimpercentage tussen de 1% en 9%. In 2016 was het verzuim 6,02%. Adequate vervanging is niet altijd voorhanden en er zijn risico's aangaande de continuïteit van het onderwijsproces.

Wegens ziekte van de directeur/bestuurder nemen de loonkosten in 2017 toe. Door te gaan werken aan een toekomstvisie waarbinnen gekozen wordt voor een goedkoper onderwijsconcept en door ons voorstel om de dagelijkse leiding van de school onder te brengen bij twee docenten en de bestuurlijke taken te beperken tot 2 dagen in de week, proberen we deze kosten in de hand te houden.

't Schylger Jouw is eigen risicodragers voor ziekteverzuim. Om dit risico op te vangen wordt jaarlijks € 20.000,- begroot voor vervanging. Indien de vervangingskosten lager zijn dan € 20.000,- dan komt het positieve saldo ten gunste van de algemene reserve. Er wordt geen aparte voorziening voor dit eigen risico gecreëerd.

De kosten van verzuim in verband met zwangerschaps-/bevallingsverlof worden gedekt door de WAZO-uitkeringen van het UWV. De kosten voor vervanging kunnen hoger dan wel lager zijn dan de WAZO-uitkeringen.

Leerling-daling

De ontwikkeling van de bevolking is een relatief onbeïnvloedbare factor voor de school. Door de terugloop van de kinderrijkheid van gezinnen en vergrijzing van de bevolking daalt het aantal kinderen op onze basisscholen. De ingezette daling van het aantal leerlingen in het primair onderwijs werkt vertragend door naar het voortgezet onderwijs. De voorspelling was dat het VO in het volgende schooljaar wat betreft haar leerlingaantal zou dalen naar 120, maar het ziet er nu naar uit dat we volgend schooljaar ongeveer 126 leerlingen zullen hebben. Dit betekent dat onze inkomsten nagenoeg gelijk zullen blijven in het schooljaar 2017-2018. In de toekomst houden we wel rekening met krimp. Dit doen we door ons te bezinnen op een goedkoper onderwijsconcept en door ons te presenteren als een aantrekkelijke onderwijsplaats aan ouders en leerlingen. Zodoende hopen we op termijn een groter aandeel van de Terschellinger kinderen naar Schylger Jouw te krijgen. Na verloop van tijd zullen er ook lokalen leeg komen te staan en zullen we, in samenspraak met de gemeente, moeten proberen hiervoor oplossingen te vinden door of lokalen te verhuren of het aantal lokalen te verminderen. Als het personeelsbestand sneller krimpt dan de leerlingenpopulatie, dan zullen vacatures doorgaans met flexibele krachten ingevuld worden. Dit om een te grote personele starheid te voorkomen en bij een dreigende boventaligheid hieraan eenvoudig het hoofd te kunnen bieden. Uiteraard gaat deze flexibiliteit gepaard met kosten. Er zal dus beperkt geflexibiliseerd worden.

Invoering functiemix

Om het beroep van leerkracht aantrekkelijker te maken, is een serie maatregelen bedacht en gedoopt tot "actieplan leerkracht". Een van de maatregelen uit dat actieplan is de functiemix. Deze maatregel houdt in dat het onderwijs een nieuwe functie creëert waarin een hoger opgeleide leerkracht past die dan ook een hoger salaris gaat verdienen. De vooraf ingeschatte voordelen zijn dat het beroep hierdoor aantrekkelijker wordt en dat de bestaande leerkrachten daarvan zullen profiteren doordat hun beroep meer status krijgt. Verder kunnen de scholen er van profiteren omdat meer mensen zullen kiezen voor dit aantrekkelijker gemaakte beroep, hierdoor kan het voor de toekomst dreigende personeelstekort worden voorkomen. De mensen die vanuit hun leerkrachtfunctie zullen doorstromen naar deze verrijkte functie zullen een interessantere functie krijgen en een hoger salaris. Een probleem is dat de toekomstige kosten van deze operatie slechts voor 75% worden gedekt door de rijksoverheid. Dit omdat de overheid zich op het standpunt stelt dat er in het verleden al een bedrag in de bekostiging is opgenomen voor dit doel. Verder is het moeilijk om de kosten in beeld te krijgen en ook wordt de bekostiging niet helder weergegeven door het ministerie van OCW. Het volgen van de baten en lasten van de functiemix derhalve niet mogelijk. Een mogelijk operationeel risico is dat de nieuwe functie de personele gelijkheid, die in de onderwijscultuur is ingebakken, niet rimpelloos laat verdwijnen. Verder kunnen zich bij de invoering kosten voordoen die niet vergoed worden.

Huisvesting

Voor het gebouw aan de Zuid Midlandsweg 8 te Midland geldt dat op basis van het onderzoek van BCN gesteld wordt dat dit gebouw niet voldoet aan de huidige voorwaarden voor modern onderwijs. Zo lang niet helder is wat de toekomstplannen van Schylger Jouw zijn (onderwijsconcept en eventuele samenwerkingsrelaties met andere scholen) en zo lang het BCN onderzoek niet definitief is afgerond, is in de begroting een minimale kostenpost voor het gebouw van € 20.000 per jaar opgenomen voor de komende 4 jaar.

Financiële kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kan een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

<u>Kengetallen</u>	2016	2015
<u>Solvabiliteit 1</u> <i>Eigen vermogen in percentage van het totale vermogen.</i> Eigen vermogen in percentage van het totale vermogen. De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar langetermijnverplichtingen te voldoen. 25% á 50% wordt als goed aangemerkt. Is de waarde hoger dan 25% dan is de organisatie in staat om aan haar langetermijnverplichtingen te voldoen.	58%	60%
<u>Liquiditeit (Current ratio)</u> <i>Verhouding vlottende activa en kortlopend vreemd vermogen.</i> Deze verhouding geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar kortetermijnverplichtingen te voldoen. Een waarde tussen de 1,5 en 2 is goed. Ligt de waarde boven de 1,5 dan is de organisatie in staat aan haar kortetermijnverplichtingen te voldoen.	3,08	3,88
<u>Liquiditeit (Quick ratio)</u> <i>Verhouding vlottende activa minus voorraden en kortlopend vreemd vermogen.</i> Deze verhouding geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar verplichtingen voor kortlopend vreemd vermogen te voldoen. Een waarde tussen de 1,5 en 2 is goed. Ligt de waarde boven de 1,5 dan is de organisatie in staat aan haar verplichtingen voor kortlopend vreemd vermogen te voldoen.	3,08	3,88
<u>Weerstandsvermogen</u> <i>Verhouding tussen het totale eigen vermogen en het totaal van de rijksbijdragen.</i> Een weerstandsvermogen tussen 10% en 40% wordt binnen de organisatie als aanvaardbaar geacht. Het weerstandsvermogen zegt iets over de reservepositie van de organisatie en over de mogelijkheden om financiële tegenvallers te kunnen opvangen.	34,10%	33,4 %
<u>Rentabiliteit</u> <i>Verhouding exploitatieresultaat en de totale baten.</i> Dit heeft betrekking op het rendement en geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief exploitatieresultaat. Daarbij wordt uitgegaan van de gewone bedrijfsvoering. Het wordt berekend door het resultaat (het "exploitatiesaldo") te delen door de totale baten van de bedrijfsvoering.	-0,2%	4,8

<u>Kapitalisatiefactor</u>	46,9%	52%
----------------------------	-------	-----

De kapitalisatiefactor geeft een indicatie of het totale vermogen van de organisatie niet of inefficiënt wordt benut voor de uitvoering van de taken van de organisatie. De kapitalisatiefactor wordt bepaald door het totale kapitaal minus de gebouwen en terreinen te delen door de totale baten inclusief de financiële baten.

De volgende % worden hierbij ter indicatie gehanteerd:

35% bovengrens grote besturen (> 8mln omzet)

60% voor kleine besturen (<5 mln)

Aantal leerlingen per teldatum 1-10 (t-1)	334	366
Aantal FTE (inclusief vervanging)	40,2	38,5
<u>Personeelskosten per FTE</u>	€ 63.657	€ 63.099
<u>Percentage personeelskosten t.o.v. de totale lasten</u>	78%	77%

Jaarrekening 2016

Openbaar Onderwijs Terschelling

A1 Grondslagen

1 Algemeen

Activiteiten van het bevoegd gezag

In deze jaarrekening zijn de activiteiten van het O.O.G. Terschelling en van de onder deze rechtspersoon vallende scholen (zie gegevens rechtspersoon) verantwoord.

Grondslagen voor de jaarrekening

Bij de inrichting van de jaarrekening is de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, RJ-richtlijn 660 en Titel 9 Boek 2 BW gehanteerd. De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's. In de balans is het resultaatbestemmingsvoorstel reeds verwerkt. De waardering van activa en passiva vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de betreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva gewaardeerd volgens het kostprijsmodel.

Segmentatie

Iedere school is een afzonderlijk bedrijfssegment. Bij de verdeling van de staat van baten en lasten per operationeel segment is aangesloten op de onderwijssector waarin de activiteiten worden uitgevoerd. De bovenschoolse activiteiten worden hierin ook afzonderlijk gepresenteerd. De optelsom van deze afzonderlijke staten van baten en lasten is gelijk aan het totale resultaat van de rechtspersoon.

Financiële instrumenten

Het O.O.G. Terschelling heeft alleen primaire financiële instrumenten, voor de grondslagen wordt verwezen naar de behandeling per post.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Investerings in meubilair, ICT en leermiddelen worden op de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven vanaf de maand van aanschaf. Als ondergrens van de te activeren activa wordt € 500,- aangehouden. Investeringsubsidies die ontvangen zijn, worden gepassiveerd onder de overlopende activa. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Eigendom

Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij het bestuur en het economisch eigendom bij de gemeente, zijn niet in de balans opgenomen. Eventuele bruikleenscholen zijn eveneens niet verwerkt.

De kosten van groot onderhoud aan de binnenkant alsmede het buitenschilderwerk van de schoolgebouwen worden ten laste gebracht van de voorziening groot onderhoud.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid. De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Algemene reserve publiek

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten. Aan de reserve worden via de resultaatbestemming overschotten in een boekjaar toegevoegd en tekorten onttrokken.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van het O.O.G. Terschelling.

Bestemmingsreserves (publiek en privaat)

Hieronder opgenomen publieke en private reserves zijn bedoeld voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden. Per bestemmingsreserve is aangegeven of deze is opgebouwd uit privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke middelen.

Gelden afkomstig van derden met een beperktere bestedingsmogelijkheid dan de doelstelling van het O.O.G. Terschelling toestaat en per balansdatum nog niet zijn besteed, zijn opgenomen in bestemmingsfondsen. Per bestemmingsfonds wordt de beperkende doelstelling toegelicht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker maar wel betrouwbaar te schatten is.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor de gelijkmatige verdeling van onderhoudslasten gebouwen wordt bepaald op basis van te verwachten kosten over een reeks van jaren op basis van een onderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening ambtsjubileum

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening levensfasebewust personeelsbeleid

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van de regeling levensfasebewust personeelsbeleid is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen. Betaalde bedragen inzake de regeling levensfasebewust personeelsbeleid worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Bij de bepaling van het exploitatiesaldo is uitgegaan van het baten en lastenstelsel. Dit betekent dat de opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Kosten hoeven nog geen uitgaven te zijn en opbrengsten nog geen inkomsten.

Rijksbijdragen

- de ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de de staat van baten en lasten.
- geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.
- geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Pensioenen

Het O.O.G. Terschelling heeft een pensioenregeling. Pensioenen voor het onderwijspersoneel zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP).

Per eind 2016 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 96,6%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies.

Rente

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost.

Model A: Balans per 31 december 2016

(na resultaatverdeling)

1 Activa	31 december 2016	31 december 2015
Vaste Activa		
1.2 Materiële vaste activa	<u>612.130</u>	<u>419.403</u>
<u>Totaal vaste activa</u>	<i>612.130</i>	<i>419.403</i>
Vlottende activa		
1.5 Vorderingen	671.461	515.060
1.7 Liquide middelen	<u>518.488</u>	<u>809.719</u>
<u>Totaal vlottende activa</u>	<i>1.189.949</i>	<i>1.324.779</i>
<u>Totaal activa</u>	<u>1.802.079</u>	<u>1.744.182</u>
2 Passiva		
2.1 Eigen vermogen	1.036.798	1.043.561
2.2 Voorzieningen	379.882	358.990
2.4 Kortlopende schulden	<u>385.399</u>	<u>341.631</u>
<u>Totaal passiva</u>	<u>1.802.079</u>	<u>1.744.182</u>

Model B: Staat van baten en lasten over 2016

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	3.041.563	3.003.735	3.126.697
3.2 Overige overheidsbijdragen	136.273	102.150	113.678
3.5 Overige baten	<u>65.872</u>	<u>52.450</u>	<u>78.487</u>
Totaal baten	<u>3.243.708</u>	<u>3.158.335</u>	<u>3.318.863</u>
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	2.665.519	2.524.652	2.537.752
4.2 Afschrijvingen	120.943	130.695	119.056
4.3 Huisvestingslasten	205.725	234.300	231.361
4.4 Overige lasten	<u>273.367</u>	<u>304.620</u>	<u>285.049</u>
Totaal lasten	<u>3.265.553</u>	<u>3.194.267</u>	<u>3.173.219</u>
Saldo baten en lasten	<u>21.845-</u>	<u>35.932-</u>	<u>145.644</u>
5 Financiële baten en lasten	15.081	15.100	15.159
<u>Nettoresultaat</u>	<u>6.764-</u>	<u>20.832-</u>	<u>160.803</u>

Model C: Kasstroomoverzicht

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo Baten en Lasten	21.845-	145.644
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	120.943	119.056
Mutaties voorzieningen	20.892	34.386
 <i>Veranderingen in vlottende middelen:</i>		
Vorderingen (-/-)	156.402-	32.503
Schulden	<u>43.770</u>	<u>83.410-</u>
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties:	7.358	248.179
 Ontvangen interest	15.513	15.600
Betaalde interest (-/-)	432-	441-
	15.081	15.159
 <u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten:</u>	<u>22.439</u>	<u>263.338</u>
 Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
 Investerings in MVA (-/-)	<u>313.670-</u>	<u>115.706-</u>
 <u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten:</u>	313.670-	115.706-
 Mutatie liquide middelen	291.231-	147.632
 Beginstand liquide middelen	809.719	662.087
Mutatie liquide middelen	<u>291.231-</u>	<u>147.632</u>
 Eindstand liquide middelen	<u>518.488</u>	<u>809.719</u>

Model VA: Vaste Activa

1 Activa

1.2 Materiele vaste activa

	Cumulatieve aanschafwaarde per 1 januari 2016	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 1 januari 2016	Boekwaarde per 1 januari 2016	Investerings	Des- investerings	Mutaties 2016		Cumulatieve afschrijvingen tot en met 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2016
						Afschrijvingen	Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2016		
1.2.1 Gebouwen en terreinen	43.805	7.666	36.139	241.540		4.651	285.345	12.317	273.028
1.2.2 Inventaris en apparatuur	977.290	793.358	183.932	30.731		63.976	1.008.021	857.334	150.687
1.2.3 Overige vaste activa	818.509	619.177	199.332	41.399		52.316	859.908	671.493	188.415
Materiële vaste activa	1.839.604	1.420.201	419.403	313.670		-	1.209.943	1.541.144	612.130

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubilair, inventaris en ICT middelen.

Duurzame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 500,-.

Onder andere vaste bedrijfsmiddelen vallen o.a. de leermethoden en de overige materiële vaste activa.

Gehanteerde afschrijvingspercentages inventaris en andere vaste bedrijfsmiddelen per categorie:

	<i>termijn in jaren</i>	<i>percentage</i>
1.2.1 - gebouwen nieuwbouw	40	2,5 %
1.2.2 - Overige materiële vaste activa	10	10,0 %
- meubilair: algemeen/speellokaal	20	5,0 %
- meubilair: thuisbasis/gemeenschaps- en nevenruimte	15	7,5 %
- meubilair: buitenaccommodatie	10	10,0 %
- ICT-hardware (VO)	4	25,0 %
- ICT touchscreens (PO)	8	12,5 %
1.2.3 - OLP: lesmethoden en Netwerk VO	8	12,5 %
- OLP: overige duurzame apparatuur	5	20,0 %
- OLP: ICT-hardware PO	4	25,0 %

Model VV: Voorraden en vorderingen

1.5 Vorderingen

	31 december 2016	31 december 2015
1.5.1 Debiteuren	57.417	10.592
1.5.2 OCW	137.123	65.760
1.5.6 Overige overheden	407.186	407.186
1.5.7 Overige vorderingen	61.081	30.529
1.5.8 Overlopende activa	8.653	993
<u>Vorderingen</u>	671.461	515.059
<i>15600 - Rekening-courant gemeenten</i>	407.186	407.186
<u>1.5.6 Overige overheden</u>	407.186	407.186
<i>15750 - Te vorderen Vervangingsfonds</i>	18.230	
<i>15790 - Nog te ontvangen bedragen</i>	42.852	30.529
<u>1.5.7 Overige vorderingen</u>	61.081	30.529
<i>15800 - Vooruitbetaalde lasten</i>	7.354	993
<i>15822 - Rekening courant (Youforce)</i>	1.243	-
<i>15890 - Overige overlopende activa</i>	56	-
<u>1.5.8 Overlopende activa</u>	8.653	993

Model EL: Effecten en Liquide middelen

1.7 Liquide middelen

	31 december 2016	31 december 2015
1.7.1 Kasmiddelen	-	15
1.7.2 Tegoeden op bankrekeningen	<u>518.488</u>	<u>809.704</u>
<u>Liquide middelen</u>	<u>518.488</u>	<u>809.719</u>

Model EV: Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

	Stand per 31 december 2015	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2016
2.1.1 Algemene reserve	887.040	19.333	-	906.373
2.1.2 Bestemmingsreserve publiek	121.501	-26.096	-	95.405
2.1.5 Bestemmingsfonds privaat	35.020	-	-	35.020
	<u>1.043.561</u>	<u>-6.763</u>	<u>-</u>	<u>1.036.798</u>
<u>Eigen Vermogen</u>	<u>1.043.561</u>	<u>-6.763</u>	<u>-</u>	<u>1.036.798</u>

Uitsplitsing

<i>Algemene reserve PO</i>	455.720	31.755		487.475
<i>Algemene reserve VO</i>	431.320	-12.422	-	418.898
<u>2.1.1 Algemene reserve</u>	<u>887.040</u>	<u>19.333</u>	<u>-</u>	<u>906.373</u>
<i>Aanvullende subsidies OCW 2013 (PO)</i>	7.864	-7.864	-	-
<i>Aanvullende subsidies OCW 2013 (VO)</i>	38.637	-	-	38.637
<i>Overige bestemmingsreserve (VO)</i>	25.000	-	-	25.000
<i>Personeel 2016-2017 (PO)</i>	50.000	-18.232	-	31.768
<u>2.1.2 Bestemmingsreserve publiek</u>	<u>121.501</u>	<u>-26.096</u>	<u>-</u>	<u>95.405</u>
<i>Boekenfonds (VO)</i>	1.520	-	-	1.520
<i>Overige fondsen (VO)</i>	33.500	-	-	33.500
<u>2.1.5 Bestemmingsfonds privaat</u>	<u>35.020</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>35.020</u>

Toelichting

Aan de bestemmingsreserve aanvullende subsidies OCW (PO) worden onttrokken de kosten van een medewerker payroll. Het beginsaldo bestaat uit de gelden van het herfstakkoord 2013.

De bestemmingsreserve subsidie OCW 2013 (VO) bestaat uit de gelden van het herfstakkoord 2013.

De overige bestemmingsreserve VO heeft betrekking op Bapo.

De bestemmingsreserve personeel 2016-2017 (PO) is gevormd om het percentage fte per kind op peil te houden in het betreffende schooljaar.

In de algemene reserve zit € 86.394 reserve schoolbudget, bestemd voor Next Level.

Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden

2.2 Voorzieningen

	Stand per 31 december 2015	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand per 31 december 2016	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
2.2.1 Personele voorzieningen	35.212	25.685	1.904			58.993	18.565	40.428
2.2.3 Voorziening voor groot onderhoud	323.778	-	2.889			320.889	23.107	297.782
Voorzieningen	358.990	25.685	4.793	-	-	379.882	41.672	338.210
Uitsplitsing								
<i>22100 - Voorziening jubilea</i>	35.212	15.374	1.904			48.682	8.254	40.428
<i>22101 - Duurzame inzetbaarheid</i>	-	10.311				10.311	10.311	0
<u>2.2.1</u> Personele voorzieningen	35.212	25.685	1.904	-	-	58.993	18.565	40.428
<i>22300 - Voorziening groot onderhoud</i>	323.778	-	2.889			320.889	23.107	297.782
<u>2.2.3</u> Voorziening voor groot onderhoud	323.778	-	2.889	-	-	360.889	23.107	297.782

Toelichting:

De voorziening onderhoud heeft betrekking op VO en is gebaseerd op het meerjaren onderhoudsplan van juli 2013.

Model KS: Kortlopende schulden

2.4 Kortlopende schulden

	31 december 2016	31 december 2015
2.4.0 Overlopende passiva	102.168	100.688
2.4.3 Crediteuren	44.029	62.036
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	124.280	130.620
2.4.8 Schulden ter zake van pensioenen	35.424	28.618
2.4.9 Overige schulden	79.498	19.669
<u>Kortlopende schulden</u>	385.399	341.631
 Uitsplitsing		
<i>24020 - Nog te besteden subsidies ministerie</i>	8.937	9.975
<i>24035 - Nog te besteden investeringssubsidies overig</i>	987	1.358
<i>24050 - Aanspraken vakantiegeld</i>	91.744	82.553
<i>24080 - Nog te besteden doelsubsidies overig</i>	500	6.802
<u>2.4.0 Overlopende passiva</u>	<u>102.168</u>	<u>100.688</u>
 <i>24900 - Nog te betalen bedragen</i>	79.055	18.010
<i>24930 - Te betalen netto salarissen</i>	444	1.659
<u>2.4.9 Overige schulden</u>	<u>79.498</u>	<u>19.669</u>

Model G: Verantwoording subsidies

G1. VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES ZONDER VERREKENINGSCLAUSULE (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebben op de EL&I subsidies)

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing	ontvangen t/m verslagjaar	Prestatie afgerond
			€	€	Ja/nee

G2. VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES MET VERREKENINGSCLAUSULE (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub B en EL&I regelingen betrekking hebben op de EL&I subsidies)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing	ontvangen t/m verslagjaar	totale kosten	te verrekenen ultimo verslagjaar
			€	€	€	€
	totaal		-	-	-	-

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	bedrag toewijzing	saldo 1 januari 2016	ontvangen in verslagjaar	lasten in verslagjaar	totale kosten 31 december 2016	saldo nog te besteden 31 december 2016
VSV VO vast bedrag 2017	VO/937567	30-10-2016	€ 8937	€	€	€	€	€
					8937	8937		8937
	totaal		8.937	-	-	8.937	-	8.937

ONO Onderwijs Netwerk Ondernemen

Het bestuur heeft geen subsidie ontvangen met betrekking tot Onderwijs Netwerk Ondernemen.

Jaar	Kenmerk	A. Begroten Projectkosten	B. Subsidie toewijzing	C. Projectkosten	D. Subsidie vaststelling	Te verrekenen
------	---------	------------------------------	------------------------	------------------	--------------------------	---------------

Model OB: Opgave overheidsbijdragen

3.1 Rijksbijdragen

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
3.1.1 Normatieve rijksbijdragen	2.865.425	2.861.812	2.941.864
3.1.2 Overige subsidies OCW	38.726	27.875	44.448
3.1.3 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	137.412	114.048	140.385
<u>Rijksbijdragen</u>	3.041.563	3.003.735	3.126.697

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
3.2.1 Overige overheidsbijdragen (gemeente)	69.726	40.650	43.147
3.2.2 Overige overheidsbijdragen	66.546	61.500	70.531
<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>	136.273	102.150	113.678

Model AB: Opgave andere baten

3.5 Overige baten

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
3.5.1 Verhuur	6.426	11.800	2.182
3.5.5 Overige baten	6.052	6.850	6.440
3.5.6 Bijdragen	53.395	33.800	69.865
<u>Overige baten</u>	65.872	52.450	78.487

Model LA: Opgave van de lasten

4 Lasten

4.1 Personele lasten

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
4.1.1 Lonen salarissen sociale lasten en pensioenlasten	2.559.031	2.428.807	2.430.573
4.1.2 Overige personele lasten	192.799	145.845	163.810
4.1.3 Af: Uitkeringen die personeelslasten verminderen	86.312	50.000	56.631
<u>Personele lasten</u>	2.665.519	2.524.652	2.537.752
Uitsplitsing			
4.1.1.1 <i>Brutolonen en salarissen</i>	<i>1.980.136</i>		<i>1.866.078</i>
4.1.1.2 <i>Sociale lasten</i>	<i>342.968</i>		<i>329.096</i>
4.1.1.3 <i>Pensioenpremies</i>	<i>235.927</i>		<i>235.399</i>
<u>Lonen en salarissen</u>	2.559.031	-	2.430.573
4.1.2.1 <i>dotaties voorzieningen</i>	25.685	1.000	3.738
4.1.2.2 <i>personeel niet in loondienst</i>	57.879	39.000	71.108
4.1.2.3 <i>overige</i>	109.235	105.845	88.964
<u>Overige personele lasten</u>	192.799	145.845	163.810

4.2 Afschrijvingslasten

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
4.2.2 Afschrijving op materiële vaste activa	120.943	130.695	119.056
<u>Afschrijvingslasten</u>	120.943	130.695	119.056

4.3 Huisvestingslasten

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
4.3.3 Onderhoudslasten	74.072	85.400	89.855
4.3.4 Lasten voor energie en water	78.502	57.650	53.005
4.3.5 Schoonmaakkosten	34.517	40.000	37.039
4.3.6 Belastingen en heffingen	10.814	5.650	7.988
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	-	40.000	40.000
4.3.8 Overige huisvestingslasten	7.820	5.600	3.474
<u>Huisvestingslasten</u>	205.725	234.300	231.361

4.4 Overige lasten

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	78.154	86.850	74.346
4.4.2 Inventaris en apparatuur	103.625	131.250	120.682
4.4.5 Overige lasten	91.588	86.520	90.021
<u>Overige lasten</u>	273.367	304.620	285.049

Model FB: Financiële baten en lasten

5 Financiële baten en lasten

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
5.1 Rentebaten	15.513	15.300	15.600
5.5 Rentelasten (-/-)	432	200	441
<u>Financiële baten en lasten</u>	15.081	15.100	15.159

Model E: Overzicht verbonden partijen

Het bestuur is niet verbonden met andere partijen.

WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector

4.1: Vermelding bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Vermelding topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen 1 (vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking)

Naam	Voor- zitter	Ingang dienst- verband	Einde dienst- verband	Omvang dienst- verband	Beloning	Belastbare onkosten- vergoeding	Voorzieningen beloning termijn	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding norm en andere toelichtingen
W. Cupido - de Turck	nee	14-11-1994		0,78	59.210	879	7.777	€	
G. Schreuder	nee	1-8-2011		1	73.613	598	10.382	€	

Vermelding topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen 2 (vermelding alle bestuurders zonder dienstbetrekking)

Naam	Voor- zitter	Ingang dienst- verband	Einde dienst- verband	Omvang dienst- verband	Beloning	Belastbare onkosten- vergoeding	Voorzieningen beloning termijn	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding norm en andere toelichtingen
M. Slijpen	nee	26-8-2016		0,6	40.288	€	€	€	

Vermelding toezichthouders (lid van het hoogste toezichthoudend orgaan)

Naam	Voorzitter	Ingang dienst- verband	Einde dienst- verband	Beloning	Belastbare onkosten- vergoeding	Voorzieningen beloning termijn	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding norm en andere toelichtingen	
					€	€	€	€	

4.2: Vermelding gegevens van eenieder van wie de bezoldiging de WNT-norm te boven gaat

Vermelding niet-topfunctionarissen (andere functionarissen van wie de bezoldiging c.q. de ontslagvergoeding de norm overschrijdt)

Functie of functies	Ingang dienstverband	Einde dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Beloning	Belastbare onkostenvergoeding	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding norm en andere toelichtingen
				€	€	€	€	

Vermelding niet-topfunctionarissen (zelfde als hierboven, maar dan over het voorgaande verslagjaar)

Functie of functies	Ingang dienstverband	Einde dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Beloning	Belastbare onkostenvergoeding	Voorzieningen beloning op termijn	Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	Motivering overschrijding norm en andere toelichtingen
				€	€	€	€	

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Lease zonnepanelen

Het bestuur is een lease-overeenkomst aangegaan met YSS voor de huur van zonnepanelen. De leasetermijn bedraagt € 8.174 excl. btw per jaar.

Bestemming van het resultaat

Vanuit de statuten zijn geen nadere bepalingen opgenomen met betrekking tot de bestemming van het resultaat.
Het voorstel voor de resultaatbestemming is als volgt:

Resultaat 2016

19.333	wordt toegevoegd aan de algemene reserve
<u>-26.096</u>	wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve publiek
<u><u>6.763-</u></u>	totaal resultaatverdeling

Gebeurtenissen na balansdatum

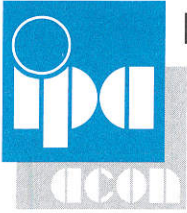
Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans getoonde posten of het resultaat.

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

W. Cupido - de Turck

M. Slijper a/i

Datum vaststelling jaarrekening:

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE Haarlem
Telefoon 023 - 531 95 39
Fax 023 - 531 17 00
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Terschelling

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van 'de gemeentelijke scholen voor primair en voortgezet onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente Terschelling' gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van 'de gemeentelijke scholen voor primair en voortgezet onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente Terschelling' op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2016;
- 2 de staat van baten en lasten over 2016; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk 'de gemeentelijke scholen voor primair en voortgezet onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente Terschelling', zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving

Verantwoordelijkheden van het college van Burgemeester en Wethouders van gemeente Terschelling

Het college van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van Burgemeester en Wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het college van Burgemeester en Wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Burgemeester en Wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van Burgemeester en Wethouders afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van Burgemeester en Wethouders de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van Burgemeester en Wethouders het voornemen heeft om 'de gemeentelijke scholen voor primair en voortgezet onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente Terschelling' te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van Burgemeester en Wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring

Haarlem, 8 juni 2017
Reg.nr. : 1003521/215/382/1932
Ipa-Acon Accountants B.V.

Was getekend: mr.drs. J.C. Olij RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijscontroleprotocol OCW/EZ 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Burgemeester en Wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van Burgemeester en Wethouders gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	10867
Naam instelling	O.O.G. Terschelling
Postadres	Postbus 14
Postcode	8800 AA
Plaats	West-Terschelling
Telefoon	0562 - 446296
Fax	0562 - 446299
E-mailadres	willyc@basisonderwijsterschelling.nl
Website	www.basisonderwijsterschelling.nl
Contactpersoon	Mevr. W. Cupido - de Turck
Telefoon	0562 - 446296
E-mailadres	willyc@basisonderwijsterschelling.nl

Leerlingaantallen (t-1)

2016	300
2015	335
2014	366

Exploitatie**10867 Gemeente Terschelling PO**

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	1.456.113	1.438.605	1.493.769
3.2 Overige overheidsbijdragen	94.814	89.890	98.922
3.5 Overige baten	<u>24.797</u>	<u>14.310</u>	<u>34.507</u>
Totaal baten	<u>1.575.724</u>	<u>1.542.805</u>	<u>1.627.198</u>
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	1.325.833	1.263.312	1.300.439
4.2 Afschrijvingen	39.737	42.496	39.033
4.3 Huisvestingslasten	108.611	121.600	123.258
4.4 Overige lasten	<u>104.817</u>	<u>145.130</u>	<u>122.599</u>
Totaal lasten	<u>1.578.997</u>	<u>1.572.538</u>	<u>1.585.329</u>
Saldo baten en lasten	<u>3.273-</u>	<u>29.733-</u>	<u>41.869</u>
5 Financiële baten en lasten	8.931	8.900	8.960
Nettoresultaat	<u>5.658</u>	<u>20.833-</u>	<u>50.829</u>

Exploitatie**19ET 't Schylger Jouw**

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	1.585.450	1.565.130	1.632.929
3.2 Overige overheidsbijdragen	41.459	12.260	14.757
3.5 Overige baten	<u>41.075</u>	<u>38.140</u>	<u>43.980</u>
Totaal baten	<u>1.667.984</u>	<u>1.615.530</u>	<u>1.691.666</u>
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	1.339.686	1.261.340	1.237.313
4.2 Afschrijvingen	81.206	87.700	80.023
4.3 Huisvestingslasten	97.114	112.700	108.106
4.4 Overige lasten	<u>168.550</u>	<u>159.990</u>	<u>162.450</u>
Totaal lasten	<u>1.686.556</u>	<u>1.621.730</u>	<u>1.587.892</u>
Saldo baten en lasten	<u>18.572-</u>	<u>6.200-</u>	<u>103.774</u>
5 Financiële baten en lasten	6.150	6.200	6.200
Nettoresultaat	<u>12.422-</u>	<u>-</u>	<u>109.974</u>